



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Svb B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. XII. De Officio Praedicatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

neque vlla inhibitiō, appellatiō, aliudve quicquam impediāt, aut retardet executionem eorum, quæ ipse mandarit, aut iudicarit, decreuerit ve.

Quando ab interlocutoria, & diffinitiva appellatiō admittatur, & quæ ac qualiter suspensionem, ac transmissionem actorum operetur, nec ne. Cap. II.

Quod Concilij Tridentini decretis sancitum est, vt in visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum causis ab interlocutoria ante diffinitiuam sententiam, aut ab alio quocumque grauamine ne appelletur; ita omnis, ad quos pertinent, id exequantur, vt non modo appellatiōne, non deferatur, sed neque Metropolitanus ad quem appellatum est, ante diffinitiuam sententiam cognitionem grauaminis suscipere potest, aut ne simpliciter quidem acta cause sumptibus appellatis mitti mandare. Vbi verò sententia diffiniens lata est, quæ ad causas visitationis, & correctionis pertinent, appellari liceat, ita tamen, vt illius executionem non retardet, impediātve appellatiō.

Quod si de grauamine agitur, quod per appellatiōnem à diffinitiva reparari nequeat, quale est grauamen indebitæ carcerationis tunc appellatur licet, & appellatiōni planè deferatur. Nec verò prohibeatur, quominus acta causa ad iudicem appellatiōnis deferantur.

Interea verò idem, cuius causa agitur, in carcere permaneāt, quoad causa cognita, iudex, ad quem appellatum est, aliter iusserit, decreuerit ve. Si verò causa correctionis est, vt potè, eum quis iniquè in carcerem se coniectum esse, aut diutius in eo fuisse conqueratur, & Metropolitanum propterea appellet; de prætenso excessu is cognoscat licet, dummodo, quæ ordinarius iudex decreuerit, eorum executio intereā non impediatur.

DE OFFICIO PRAEDICATORIS. Tit. XII.

Quid muneris incumbat Prædicatoribus. Cap. I.

Is autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus Christianam doctrinam tradendi munere funguntur, eam viam, & rationem ineundam proponimus, quam in libello pro sola Prouincia Mediolanensis, hoc de genere Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromensis edidit.

Prosequutio prædicatorum. Cap. II.

Hanc etiam rationem habeant, vt non solum Dei, & Ecclesiæ præcepta seruanda esse doceant, sed modum illis tradant quo ea ex Dei voluntate seruare oporteat.

^a Circa prædicationis actum, quæ sint attendenda vid. Sebast. Med. in libello de Promouen. Episc. c. 8. fol. 195. & sequentibus, vbi etiam querit an taciturnitas prædicationis, in prælatis, sit peccatum.

Ses. 13. c. 1. 22. c. 1. & 24. ca. 20. de re-form.

A corre-
ctiōe nō
appella-
tur, c. li-
cer. de of-
fic. ordi.
c. Ad no-
stram, de
app. nisi
corrigēs
modū ex-
cedat, gl.
in d. c. li-
cet, in
ver. iter-
clusum,
& in d. c.
Ad no-
stram, in
ver. Mi-
n^o, quod
multipli-
citer fie-
ri potest,
sicut dici-
tur à exe-
cutore.
glos. in c.
Ad cōsul-
tationē. i
ver. exce-
datur, de
re iudi. à
quo argu-
it. d. gl. in
ver. Mi-
nus.

H A quibus

A quibus caueant prædicatores. Cap. III.

Maxime verò caueant, nè quod præceptis, ^b & hortatu edificent, ^c id
vita & moribus destruant; nè cum alijs prædicauerint, ^d ipsi reprobi
efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, ^e nisi de consensu Episcopi.

Pauperes, quando à concionatoribus comendantur: & qualiter
eleemosinas colligant. Cap. IIII.

Neminem populo, paupertatis nomine, commendent, nisi is testimonium
scriptum ab Episcopo attulerit, neque ei inter concionem permittatur,
vt eleemosinam à quoquam petat in Ecclesia; sed aut ad fores Ecclesie stet;
aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commodè, ac celeriter
agatur, vt minimè concionem impediatur.

Quando habenda concio; & interim à quibus desistendum sit.
Cap. V.

Sacra concio noctu nunquam, sed opportuno tempore Episcopi præscripto
shabeatur.

Dum habetur, nec Missa, aut hora Canonica clara, aut submissa voce, in
ea Ecclesia dicantur.

Pro festis solennibus, processionibus, ac Iubileis; quando & à qui-
bus, quæve docendus est populus. Quando item Parochi
intra suos fines concionari regulares non per-
mittant. Cap. VI.

Anniuersaria festorum, solenniumq; dierum quadam quasi vicissitudine,
& stas, pro solennitatibus, temporumq; ratione sacris ceremoniarum
ritibus, Dei Ecclesia, à spiritu sancto instructa, redemptionis nostræ mysteria,
& sacras alias actiones in anno, tanquam uno libro descriptas, fidelibus pro-
ponit; qui, si minus ad ea instructi sunt nec quæ sancte, religioseq; aguntur,
intelligunt; non eum fructum, quem alioqui perciperent, capiunt. Quod igitur
diligentius illi instruantur, indiesq; magis accendantur, ad publicas sacras
actiones, & mysteria colenda, quæ stas anni solennitatibus, & temporibus
Ecclesie Dei celebrat; Episcopus tum ipse aliquando, tum concionatores, &
Parochi certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrari ve contigerit, populum do-
ceant, cum sacrosancta ea mysteria, tum religiosum eorum anniuersarium cul-
tum, tum sanciores statarum in ijs colendis sacrarum ceremoniarum, ac rituum
rationes, & significationes.

Itidem, cum solennes aliqua statæ processiones, vel aliæ supplicationes,
aliqua, publica causa indiget, aguntur, vel Iubileum, in vniuersa Ecclesia in-

ditum,

b Cōcor
det ser-
mo cum
vita. Seni-
ca. Tru-
gill. in
Thef. Cō-
cil. lib. 5.
c. 15. nu-
50. col.
132. 1.
Tom.
c Faciat
quod præ-
dicat. Hæ-
20. D. Pa-
ul. ad Ro-
2. opti-
mū præ-
beat exē-
plum. 1.
Corin. 4.
verbis 1.
& rebu-
doceat. 2.
Cor. 10.
ibi. Qua-
les sumus
verborū.
d Ad Co-
rin. 1. c. 9.
in fine.
e Pie vt
literque
monet
Synod.
Cabilo.
2. Can. 2.
Tom. 3.

dictum, celebratur; conciones ab eisdem habeantur, quibus præter cætera explicentur causæ, quamobrem aut Iubileum celebre tur, aut illæ supplicationes fiant; tum excitentur, atque admoneantur fideles quæ religiose incumbendū sit ei sanctæ actioni, quidq; ab illis præstandum, ut illius Iubilei spirituales diuitias ipsi consequantur.

Ut autem religiosa animi præparatione hi solennes dies à fidelibus colantur; non satis illi id esse putent mysteria illa à se sermonibus, concionibusve, ijs ipsis diebus, quibus celebratur, explicari, sed festis etiã, aut Dominicis diebus, eas sacras, vel solennitates, vel actiones proximè præcedentibus, eosdem concionibus instruant, & eorum animos, mentesq; preparare, atque inflammare studeant, cum ad omnem religiosum mysteriorum, quæ sanctè agentur cultum, tum maxime, pro solennitatum ratione, ad pœnitentiæ Sacramentum, & ad sacram Eucharistiam sumendam.

Id verd etiam seruetur, cum stata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuagesima, & eiusmodi instant.

De Sacramento etiam chrismatism populum instruant in illis Pentecostes diebus, quibus potissimum ab Episcopo id Sacramentum solenniter administrari solet.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad præscriptū instructionis editæ Metropolitanæ cura, ad communem Prævinciae usum.

Ne patiatur Parochus, cuiusvis ordinis regulares in ordinis sui Ecclesiis, intra fines Parochiæ suæ sitis, concionem habere, nisi ex scripto testimonio perspexerit, eos muneris eiusmodi in illis Ecclesiis obeundi causa, se ad Episcopum cum concionandi facultate, quam à superioribus suis ipsi obtinuerint, contulisse: & benedictionem, ut Tridentino Concilio cautum est, ab eodem petiisse, neque itidem in alienis eiusdem Parochiæ Ecclesiis, nisi ibi concionandi facultatem, sibi ab Episcopo literis concessam illi ostendant.

Quæ Prædicatoribus præscripta sunt in literis facultatis, seu benedictionis per Episcopum tributæ describantur.

Cap. VII.

QUAE in Concilio Prævinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quæcunque item alia concionatoribus à nobis præscripta sunt, ea quò diligentius seruentur, illam cautionem adhibeat Episcopus, ut cum eorum cuiquam in sua diœcesi concionandi potestatem faciat, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in nostram concionatorum instructionem, ad communem prouinciæ usum, simul redacta, & quæ item Episcopus Ecclesiæ suæ rationibus accommodata, ab illis seruanda censuerit, illis literis describi iubeat, quibus vel concionandi facultas permittetur, vel præsentationis, postulatq; benedictionis testimonium fiet.

Recedentes nondum absoluta per Parochum concione, qui deferendi, & puniendi. Et Indulgentia corripientibus blasphemus qualiter denuncianda. Cap. VIII.

Quoniam Parocho concionanti, nonnulli parum salutis suæ memores, cum ad illius concionem conueniunt, sæpe discedunt ea non absoluta, ideo debiti in hoc genere officij sui eos crebro Parochus admoneat, prout necessarium esse viderit, Quod si quos aliquando monitos ex Verbi Dei, uel Parochi concionantis contemptu in contumacia perseverare animaduertit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpæ gravitate eosdem afficiat, tum alijs pœnis, tum si opus est, Sacramentorum communione priuet, a ad Carthaginensis Concilij præscriptum.

a c Sacerdote, de conf. di. 1. quo cauti est, de fœdētē excōmunicari debere, quod tamē de contem- nenti in- telligit, per glōf. ibid. & Durāt. in rat. diu. offic. lib. 4. c. 26. n. 5. titu. de prædicatione.

b Vid. in fra d; Maledicis, & blasphemis, c. 4. ad fi. c In Cōcil. Late- ran. Sess. 9. sub tit. referma- tiōes, cu- rium, & aliorum, vers. Ad abolen- dam, To.

5. quo loco pœnæ declarantur, quibus blasphemus afficiendi sunt, & ut in foro conscientie, absque gra- uissima pœnitentia arbitrio seueri confessorij iniuncta, absolui non possint, statutum est, Mandol. in An- nal. cas. num. 87.

Parochus, & concionator sæpe, prout opus esse animaduertit, b illam decem annorum Indulgentiam edicat, ac denunciât, quam Summus Pontifex Leo X. in Lateranensi Concilio toties cuiusvis concessit, c quoties aliquem blasphemantem accusarit.

Alteri concionanti, Sacerdos sacrum faciens quomodo assistat. Cap. IX.

Cum non is Sacerdos, qui sacrificiū missæ facit, sed alius intra missæ cele- brationem, sermonem, concionem ve habiturus est, is suggestum ascēdat; interea verò Sacerdos celebrans loco à laicis segregato, & ab altari paululum remoto, non extra tamē capellæ fines, in qua missa celebratur, sacris vestibus indutus, cum duobus ministris, scilicet Diacono, & Subdiacono, si illi in missa tunc adhibiti sunt, ab utroq; latere confidentibus sedebit.

Quando liber sacrorum, quæ exponuntur per concionantem ante habendus. Cap. X.

Episcopus, Parochusve, vel alius Prædicator Sacrum Euangelium, aut etiam scripturæ sacræ partem, coram populo, etiam è loco superiori tra- ctans, collocatum ante se aliquando, cum viderit expedire, habeat Euangelij, aut sacræ scripturæ librum; de quo ipse, aut etiam minister, cum Episcopus est, per membra; clausulas, & sententias distinctè eiusdem Euangelij, sacræve scripturæ verba pronuntiet; quæ ipse scilicet, vel Parochus concionando, quo ordine leguntur, sigillatim populo explicet.

Qualiter, & qui minister Episcopo, in lectione libri deseruiat.

Cap. XI.

Minister verò, in hoc munere legendi, Episcopo Archidiaconus sit, vel Diaconus Canonicus aliusve denique, quem Episcopus elegerit, isq; ante illum capite aperto stans, de libro verba distincte pronuntiet.

Dum concionatur, Episcopus, reliquisq; omnes, etiam regulares, à prædicatione desistant. Cap. XII.

Quod à Clemente Quinto Pont. Max. in Concilio Viennensi, de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis Ecclesiastica ratio suadet ad usum vel reuocari, vel introduci. Quia igitur hora Episcopus id officium præstat, ne quis alius, cuiuscumque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, oppido, vico, locove, vbi ille prædicat, etiam in Ecclesia regularium, aut alias exempta, sermonem, concionemve habeat, nisi facultate ab illo impetrata.

Clem. 2.
incip. Du-
dum. de
sepult.

Nil Prophanum inter missarum solemnia denuntiandum.

Cap. XIII.

Nec Parochi, Sacerdotesve alij, intra missarum solemnia, quicquam, quod prophanum sit, quodq; ad rerum huiusmodi enuntiationem attinet, de altari populo pronuntient, aut emulgent.

Parocho non idoneo concionator adiutor statuta mercede, per Episcopum detur. Cap. XIII.

Parochis non idoneis ad munus suum obeundum, in pascendo sibi commissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinendo, in Quadragesima detur ab Episcopo, cum ea mercede, aut elemosina, ad eius sustentationem à Parocho persoluenda, vel ab ijs, qui hoc onus solent sustinere, quæ eidem Episcopo videbitur congrua.

Populi ad eorum solitam Prædicatoris sustentationem compellendi. Cap. XV.

Populus, & vniuersitas detrectans subministrare victum, vt antea consuevit, concionatori, solitamve elemosinam ad eiusdem vitæ congruam sustentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pœna ab Episcopo ad id compellatur.

Dum concio habetur, à missæ sacrificio desistatur.

Cap. XVI.

DVM vel Episcopus, vel Parochus, vel alius sermonem, concionemve habet; ne eo ipso tempore in Ecclesia, vbi habetur, in eiusve aliquo sacello, missæ sacrificium ab vno quouis Sacerdote fiat.

Concil.
Lateran.
sub Inn.
3. ca. 3. §
Quia ve
ro. To. 4.
Concil.
Tri. Sess.
5. c. 2. de
reformat.
E.
Sess. 24.
c. 4. de re
for. Co.
Late. sub
Inn. 3. c.
10. To. 4.

Cuius expensis Episcopus aliter impeditus de prædicatore
prouideat. Cap. XVII.

EPISCOPVS, si legitime impeditus, in Cathedrali Ecclesia prædicationis munus per se ipse non potest, id per alios qui idonei sint, ex decreto Conc. Trid. præstet, impensis scilicet suis, nisi immemorabilis consuetudinis sit, eas ipsas impensas ab alijs; illo prædicationis nomine fieri.

Prædicatores quicumque ab Episcopo eligendi. Cap. XVIII.

EPISCOPI solum sit, abrogatis quibuscumque contrarijs consuetudinibus, & privilegijs, & in Ecclesia Cathedrali, & in alijs, non modò iurisdictioni suæ subiectis, sed etiam in exemptis, quæ curata sunt, concionatorem liberè deligere, atque constituere.

Idemq; ad eum spectet in Regularium etiam Ecclesijs, vbi pro maiore commoditate, consuetudinis, morisq; est, populi vniuersitatisve aut pij loci scholæ, aut confratriæ, etiam laicalis sumptibus, uel eleemosinis collectis, vel legato pio, aliave huiusmodi ratione, quotannis certo stato tempore permissum Episcopi concionem haberi.

Nec alteri quouomodo spectet electio, etiam si ab eo subministrari debeat concionatori eleemosina, ad quam nihilominus cogatur. Cap. XIX.

NE C verò illius deligendi, constituendive ius vlla ratione competat, neque ipsi regularibus, etiam per turnum, neque vniuersitati, neque magistratui, neque loci pii administratoribus, confratriæ, scholæ, etiam laicali, nec illi cuiquam laico, etiam si ei eleemosina, alimentave, è publico, aut è confratriæ, aliove modo, ut supra suppediteur subministrantur ve. Quæ, ut nihilominus subministrantur, atque adeo persoluantur ab iis, qui solent, aut alia quacunque ratione debent, omni appellatione postposita, Episcopus cogat, ut Concilio Prouinciali Quarto cautum est.

Peritia prius probetur, antequàm facultas prædicandi concedatur. Cap. XX.

NE M I N I autem concionandi facultatem concedat Episcopus, nisi, præter alia, uel examine, uel alia ratione, pro arbitrio suo, illius scientiam, & peritiam in eo munere probarit.

Modus percipiendi fructum ex concione à prædicatore populo infinuandus. Cap. XXI.

Concionator doceat sæpe populum modum audiendi concionem, fructumque congruentem ex ea percipiendi, iuxta luculentè tradita, & piè per Illustrissimum Dominum meum in Concilio Quinto Prouinciali, in titulo, Quæ ad prædicationem uerbi Dei pertinent.

Qualiter

Qualiter prius concionatores examinandi sint. Cap. XXII.

Concionatores examinentur antequam admittantur ad præscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi doctè, & luculenter Illustriss. Dominus meus, quæ sunt interroganda præscripsit.

Quando concionatori colligendam pecuniam proponere non liceat. Cap. XXIII.

Concionator in Vrbe, ne sine scripta Episcopi facultate pecuniæ collectam, inter concionandum proponat, faciat ve, neq; itidem in diœcesi sine Vicarii Foranei licentia: licet tamen concionatoribus Regularibus in eorum Ecclesijs, absque facultate illis tradita ab Episcopo, siue eius Vicario, sua monasteria populo commendare.

Nec se pro elemosyna commendare, sed quibus hoc liceat. Cap. XXIII.

Nec verò elemosinæ causa concionatori se ipsum commendare liceat: ab alijs tamen pijs honestisq; hominibus eius causa, de Episcopi licentia conquiri, & colligi uetitum non sit.

Nemini etiam regulari, & quamuis exempto qualiter concionari permittitur. Cap. XXV.

Ne in Monasterijs quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, temporalemq; iurisdictionem habent, quisquam Ecclesiasticus homo, etiam regularis exemptus, prædicationis munus obeat, nisi primò ab Episcopo probatus, intra cuius diœcesis fines, ea monasteria, loca ve sunt: Regulares uerò à suis superioribus approbati, ac de eorum licentia, in Ecclesijs suorum ordinum prædicaturi antequam prædicare incipiant coram Episcopo personaliter cum ipsa licentia se presentent, ab eo benedictionem accepturi; sine qua benedictione, aut Episcopo contradicente, prædicare non præsumant: si quis contra fecerit, ei pœnæ, & censuræ constitutæ sint, contra alios sancitæ.

Concil.
Lateran.
sub Inn.
3. Can. 3.
§. Quia
vero. To.
4. Conc.
Trident.
Sess. 5. c.
2. §. Regu-
lares, ve-
rò de re-
form.

DE CLERICIS PEREGRINIS. Tit. XIII.

Clericus alienæ diœcesis adueniens, qualiter denuntiandus, literæq; eius commendatitiæ comprobandæ. Cap. I.



Quod Patrum decretis & Tridentino Concilio sancitum est, nè alienæ diœcesis clerici absque commendatijs literis ab ullo Episcopo recipiantur; quòd facilius illud executionem habeat, Parochus quispiam, vbi primùm cognouerit in Parochia sua Ecclesiasticum hominem alienæ diœcesis, vel domicilium consti-

Sess. 23.
c. 16. ver.
Nullus
præterea
de refor.